

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет географії, туризму та історії
Кафедра туризму та економіки

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри
_____ Казаков В.Л.
« _____ » _____ 2024 р.

Реєстраційний № _____
« _____ » _____ 2024 р.

ПРИРОДНО-ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ НОРВЕГІЇ

Кваліфікаційна робота студентки
групи ТУР-20
ступеня вищої освіти: бакалавр
спеціальності 242 Туризм
Уманської Юлії Олександрівни
Керівник:
кандидат географічних наук, доцент
Шиян Дарья Валеріївна

Оцінка:
Національна шкала _____
Шкала _____ Кількість _____
Голова ЕК _____
(підпис) (прізвище, ініціали)
Члени ЕК _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Уманська Юлія Олександрівна, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомлений. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

ЗМІСТ

ЗАПЕВНЕННЯ.....	2
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ НОРВЕГІЇ.....	7
1.1. Визначення природно-туристичних ресурсів, їх типи та класифікація.....	7
1.2. Характеристика природно-туристичних ресурсів Норвегії	11
1.3. Особливості залучення природно-туристичних ресурсів Норвегії в туристичній діяльності.....	15
РОЗДІЛ 2. РОЗРОБКА АВТОРСЬКОГО ТУРУ НОРВЕГІЄЮ ТА ЇЇ ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА.....	18
2.1. Розробка авторського туру.....	18
2.2. Розрахунок кошторису витрат та собівартість розробленого туру.....	29
2.3. Розрахунок економічної ефективності розробленого туру.....	35
ВИСНОВОК.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	39
ДОДАТКИ.....	46

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасному суспільстві відчутним стає зростаюча потреба людини у взаємодії з природою та активному відпочинку. Високий ступінь стресу та невизначеності, що помітно зростають у сучасному світі, робить актуальним значення позитивних емоцій, гармонії та спокою. З урахуванням цих факторів, важливим стає пошук засобів позитивного впливу на фізичне та психічне здоров'я людини. У цьому контексті спрямування туризму, засноване на відносинах з природою та навколишнім середовищем, здобуває все більшу популярність. Саме тому, найпоширенішими напрямками цієї галузі є екотуризм, сільський туризм та активний туризм, які стимулюють поліпшення здоров'я та дозволяють почувати себе сповненим енергії та нових вражень.

Природно-туристичні ресурси, що визначають туристичний потенціал регіону та є ключовим ресурсом для розвитку туризму, відіграють важливу роль у сучасному світі. Ефективне управління та збереження цих ресурсів стає необхідним завданням для збереження природи та підтримання сталого розвитку. Норвегія відома як екологічно свідомою країною з недоторканою дикою природою, яка приваблює туристів своєю виразною красою та непорівнянними природними об'єктами. Природні ресурси Норвегії стали основним джерелом привабливості для галузі туризму, та викликають інтерес як у місцевих мешканців, так і у міжнародних подорожуючих. Збереження природного середовища та розвиток туризму є ключовими пріоритетами для Норвегії. Країна вкладає великі зусилля у забезпечення балансу між туристичною діяльністю та збереженням природних ресурсів, адже лише такий підхід може гарантувати сталість та тривалість туристичної індустрії у майбутньому. Зусилля Норвегії спрямовані на збереження та раціональне використання природно-туристичних ресурсів в інтересах збереження їх для майбутніх поколінь та стимулювання туристичної галузі.

Норвегія - країна, відома своєю приголомшливою природною красою та великою кількістю природних туристичних атракцій. Багато природних туристичних об'єктів у Норвегії є природоохоронними територіями, які покладаються на зусилля зі збереження їхньої краси. Все вищевказане обумовлює актуальність вибору і дослідження теми кваліфікаційної роботи «Природно-туристичні ресурси Норвегії», що представляє теоретичний і практичний інтерес.

Аналіз попередніх досліджень. В роботі використовувався досвід як вітчизняних так і зарубіжних дослідників, серед них: Дорогунцов С.І., Коценко К.Ф., Хвесик М.А., Паньків Н.Є., Смаль І.В., Тонкошкур М.В., Станкевич С.В., Федорченко В.К., Мініч І.М., Ракоїд О.О. При дослідженні конкретних туристичних об'єктів Норвегії будемо звертатися до відкритих іноземних ресурсів та сайтів.

Мета кваліфікаційної роботи: дослідження природно-туристичних ресурсів Норвегії та особливості їх залучення у туристичній діяльності, розробка авторського тура до Норвегії.

Завдання кваліфікаційної роботи:

- визначити поняття природно-туристичних ресурсів, їх типи та класифікацію;
- охарактеризувати природно-туристичні ресурси Норвегії;
- дослідити особливості залучення природно-туристичних ресурсів Норвегії в туристичній діяльності;
- розробити авторський тур Норвегією;
- розрахувати кошторис витрат та собівартість розробленого туру, визначити його економічну ефективність.

Об'єкт дослідження – природно-туристичні ресурси.

Предмет дослідження – характеристика та особливості залучення природно-туристичних ресурсів Норвегії у туристичній сфері.

Методи дослідження: теоретичні (аналіз та синтез літературних джерел та інтернет ресурсів, метод індукції та дедукції, історичний та

логічні методи); емпіричні та наукові (спостереження, порівняння, узагальнення, метод аналогії); економічні (розрахунок економічних показників розробленого туру); картографічний (розробка карт маршруту туру за допомогою сервісу Google Maps).

Практичне значення одержаних результатів. Проведене дослідження може бути корисним для організаторів та провідних фахівців у галузі туризму.

Структура роботи: Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (65 найменувань), 9 таблиць, 12 рисунків та 6 додатків. Основний зміст викладено на 62 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ НОРВЕГІЇ

1.1. Визначення природно-туристичних ресурсів, їх типи та класифікація

Туристична індустрія - це галузь, що має виразну орієнтацію на ресурси. Рекреаційні ресурси мають, певні правила використання у туристичній діяльності, які допомагають використовувати їх тривалий час, без негативного впливу на них. Хоч уникнути впливу важко, але він набагато менший в порівнянні з металургійною, хімічною промисловістю, лісовим чи сільським господарством [53].

Туристичні ресурси - це «об'єкти, явища природного і антропогенного походження, які мають відповідні для туристичної діяльності якісні і кількісні параметри, і виступають матеріальною основою для територіальної організації відпочинку, оздоровлення і лікування людей, формування туристичних районів, їх спеціалізації і економічної ефективності» [59].

Туристичні ресурси знаходять своє першочергове застосування у процесі формування тур-продукту або створенні туру. До цих ресурсів відносять будь-які матеріали, що можуть бути використані для організації туристичної діяльності та приваблення туристів на певних територіях чи регіонах [39].

Традиційно туристичні ресурси ділять на три складові [39]:

- природно-туристичні ресурси;
- історико-культурні туристичні ресурси;
- соціально-економічні туристичні ресурси.

Природно-туристичні ресурси визначають туристичний потенціал регіону для розвитку туризму, вони також можуть стати ключовим ресурсом

для економічного розвитку, що може сприяти підвищенню рівня життя місцевого населення. Однак їх ефективне управління та збереження є важливим завданням для збереження природи та розвитку [44].

У розумінні Мінца О.О. природні ресурси це «тіла і сили природи, які на даному рівні розвитку продуктивних сил і вивченості можуть бути використані для задоволення потреб людського суспільства у формі безпосередньої участі в матеріальній та туристичній діяльності» [38].

Дорогунцов С.І. дає наступне визначення поняттю природні ресурси – «це природні компоненти та сили природи, що використовуються або можуть бути використані як засоби виробництва та предмети споживання для задоволення матеріальних і духовних потреб суспільства, підвищення якості життя людей» [38].

Паньків Н. визначає природні рекреаційні ресурси як «природні та природно-технічні геосистеми, тіла та явища природи, придатні для створення комфортних умов для рекреаційної діяльності» [44]. Їх можуть використовувати для організації відпочинку та оздоровлення певного контингенту людей протягом певного часу.

Станкевич С.В. та Головань Л.В. визначають природні ресурси, як «елементи природи, які споживаються суспільством, залучаються у виробництво та є його сировинною й енергетичною базою» [55].

Ракоїд О.О. вказує, що природні елементи та сили природи це ті, які «використовуються або можуть бути використані для задоволення потреб суспільства». Поняття «природні ресурси» включає лише ті речовини та сили природи, які можуть бути реально використані суспільством [51].

Природні туристичні ресурси - явища природи, що мають комфортні властивості для організації рекреаційної діяльності впродовж визначеного або постійного часу. Вони діляться на кліматичні, бальнеологічні, ландшафтні, водні та ін. [44].

Класифікують природно-туристичні ресурси за [44]:

1. Територіальною приналежністю: місцеві ресурси, регіональні ресурси, національні ресурси.
2. Природним походженням: лісові ресурси, водні ресурси або гірські ресурси.
3. Кліматичними умовами: гірські курорти, пляжні курорти.
4. Видами туризму: екологічний туризм, гірський туризм, морський туризм, пригодницький туризм, рекреаційний туризм
5. Видами об'єктів: природні парки, заповідники, заказники, гео-парки, ботанічні сади.

Смаль І.В. пропонує наступну структуру природно-туристичних ресурсів (рис. 1.1.).

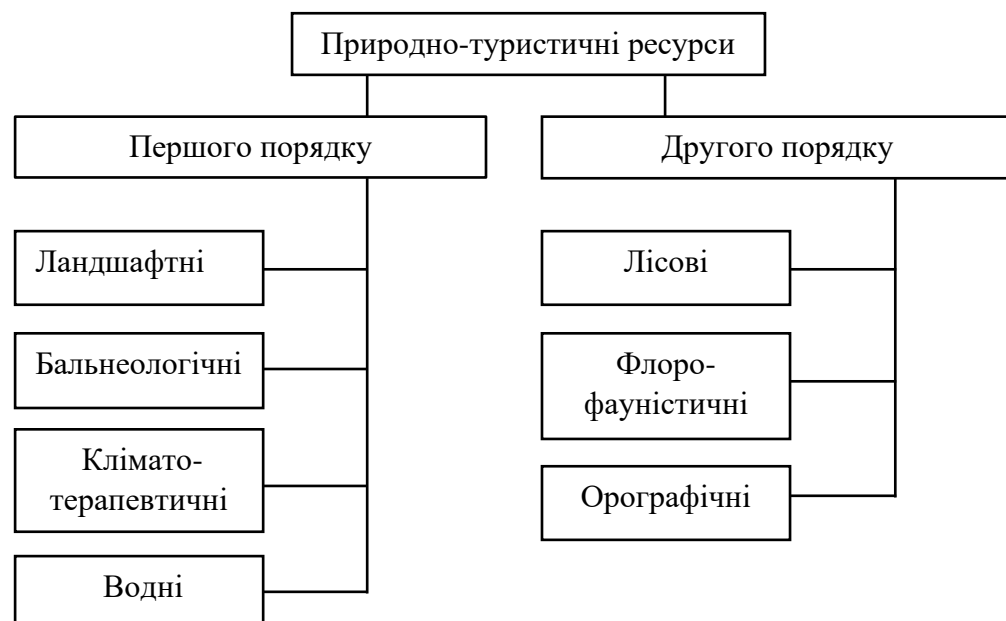

Рис 1.1. Структура природно-туристичних ресурсів [53]

Деякі види природних ресурсів здійснюють вплив на рекреаційно-туристичну діяльність комплексно, ця взаємодія формує неповторне природне середовище, до якого людина має потребу у відпочинку. Найбільше значення серед природно-туристичних ресурсів для рекреаційно-туристичної діяльності мають клімато-терапевтичні, водні, бальнеологічні та ландшафтні ресурси, які об'єднані у групу першого порядку. Цей клас ресурсів має

прямий вплив на розвиток рекреаційно-туристичної діяльності. До групи другого порядку природно-туристичних ресурсів Смаль І.В. віднесла ті, що посередньо впливають на рекреаційно-туристичну діяльність, а саме орографічні, лісові та флоро-фауністичні ресурси. У багатьох випадках ресурси другого порядку можуть відігравати важливу роль при формуванні туристичного комплексу та розповсюдженні деяких видів відпочинку, це і альпінізм, скелелазіння, збирання грибів, сафарі та фото-сафарі тощо [53].

Олександр Бейдик надає наступну класифікацію рекреаційних ресурсів, використовуючи типи природно-туристичних ресурсів [31]:

1. Ландшафтні ресурси – це гірські масиви, ліси, морські узбережжя, водоспади.
2. Флористичні ресурси – різноманітність рослинності, унікальні рослини, ботанічні сади.
3. Фауністичні ресурси – різноманіття тварин, заповідники, національні парки.
4. Геологічні ресурси – гори, печери, різні геологічні пам'ятки.
5. Водні ресурси – озера, річки, моря та пляжі.
6. Кліматичні ресурси – курортні зони з певним кліматом, термальні джерела.

Природно-туристичні ресурси є матеріальною основою виробництва, вони постійно використовуються і потребують повного відновлення. Категорія «природні ресурси» показує безпосередній зв'язок природи з господарською діяльністю людини, що часто призводить до небажаних соціальних явищ і завдає великої шкоди природі. Таким чином, процес взаємодії людини і навколишнього середовища є по суті подвійним. З одного боку, це використання природних ресурсів, з іншого – вплив на навколишнє середовище та необхідність враховувати при цьому, захист та відновлення навколишнього середовища після діяльності людини, на сам перед і туристичної діяльності [38].

1.2. Характеристика природно-туристичних ресурсів Норвегії

Норвегія, батьківщина вікінгів, відома своєю суворою північною красою. Подорожуючи цією країною, можна насолодитися її дивовижною природою, відвідавши гори, фіорди, ліси, природні парки та заповідники [33].

Норвегія також відома своїми прибережними селищами та острівцями, де можна помилуватися північним сяйвом. Країна має безліч заповідників з неперевершеною красою та недоторканою дикою природою, що зберігається завдяки зусиллям її мешканців. Основним магнітом Норвегії є природно-туристичні ресурси, які приваблюють туристів з усього світу [33]. Найвідомішими серед них є:

1. Фіорди - головна природна пам'ятка Норвегії. Слово "фіорд" у перекладі з норвезької означає "затока". Утворилися фіорди мільйони років тому в результаті потужних рухів земної кори. Всього в Норвегії понад тисячу фіордів, але найзнаменитіші з них – Согне-фіорд (норв. Sognefjorden), Люсе-фіорд (норв. Lysefjord), Гейрангер-фіорд (норв. Geirangerfjorden) і Нерей-фіорд (норв. Naeroyfjord), що розташовані на західному узбережжі Норвегії. Останні два включені до списку ЮНЕСКО. Зовні фіорди нагадують блакитні озера, але вода в них солоня. По суті, це довгі вузькі морські затоки, що вриваються глибоко в сушу. З обох сторін фіорди нерідко обрамлені величними скелями. З практично вертикальних скелястих берегів зриваються водоспади, що беруть свій початок на високогірних льодовиках [61].

Согне-фіорд (норв. Sognefjord) (Додаток А, рис. А.1) - це найбільший та найвідоміший фіорд у Норвегії і третій за довжиною у світі. Розташований у Західній Норвегії та простягається на 205 км вглиб від океану до селища Шолден (Skjolden) [54].

Люсе-фіорд (Додаток А, рис. А.2) - знаходиться в регіоні Рюфюльке, недалеко від міста Ставангер. Знаменитий своєю скелею Прекестулен, яка височить на 604 м над водами Люсе-фіорду [41].

Гейрангер-фіорд (Додаток А, рис. А.3) - це невеликий фіорд лише 20 км завдовжки, але завдяки своїм пейзажам цей фіорд є одним з найбільш відвідуваних в Норвегії. Чудовий краєвид на фіорд відкривається зі скелі Флюдалсьювет [61].

2. Гори та скелі. Норвегія володіє вражаючими гірськими ландшафтами, такими як Галлхьопігген (Galdhøpiggen), Рейнебрінген (Reinebringen), Камінь-горошина (Kjeragbolten), Язик Троля (Trolltunga), Кафедра Проповідника (Preikestolen). Ці місця пропонують туристам безліч можливостей для гірського туризму, сходження на вершини, скелелазіння, зимових видів спорту та відпочинку [33].

Галлхьопігген (Додаток Б, рис. Б.1) – це найвища гора північної Європи висотою 2469 м. Розташована в самому серці Національного парку Йотунхеймен (Jotunheimen), недалеко від популярного туристичного треку по хребту Бессеген [35].

Рейнебрінген (Додаток Б, рис. Б.2) – сходження на невеличку гору Рейнебрінген (висотою всього 448 м) не вимагає великих зусиль, проте, з Рейнебрінген туристам відкриється багато запаморочливих пейзажів [48].

Язик Троля (Додаток Б, рис. Б.3) – величезна кам'яна плита, яка нависає на висоті майже 700 метрів над озером Рінгедалсватнет. Весь маршрут до Язика насичений захоплюючими пейзажами, на шляху зустрічаються гори, вкриті сніговими ковпаками, фіорди та глибокі ущелини [64].

Кафедра Проповідника або скеля Прекестолен (Додаток Б, рис. Б.4) - це кам'яний виступ практично ідеальною прямокутної форми. Ця скеля підноситься над Люсефіордом на висоті 604 метри [48].

Гори Норвегії відомі своєю величчю та прекрасними краєвидами, пропонують туристам безліч можливостей для активного відпочинку та піших прогулянок, заняття альпінізмом та зимовими видами спорту.

3. Природні парки. У Норвегії є безліч природних парків, які зберігають унікальні екосистеми та біорізноманіття. Найкрасивішими серед них є: Хардангервідда (Hardangervidda), Блоф'єлла-Шекерф'єлла (Blåfjella-Skjækerfjella), Юстедальсбреен (Jostedalsgreen), Рат (Raet), Ютунхеймен (Jotunheimen), розглянемо кожен окремо [2].

Національний парк Хардангервідда (Додаток В, рис. В.1) – охоплює три округи - Хордаланн, Бускеруд та Телемарк та вісім муніципалітетів. Місцеві здебільшого приїжджають сюди, задля покататися на лижах чи порибалити. У парку є багато затишних котеджів, де можна зупинитися на ніч та відпочити [2].

Національний парк Блоф'єлла-Шекерф'єлла (Додаток В, рис. В.2), знаходиться в Норвезькій губернії Нур-Тренделаг. Парк пропонує полювання, риболовлю та інші види відпочинку на природі. Є багато стежок для походів, а також гірських притулків для ночівлі. Серед фауни в парку можна побачити безліч видів птахів, а якщо пощастить, то зустріти й північного оленя, росомаху та рись [32].

В Національному парку Юстедальсбреен (Додаток В, рис. В.3) знаходиться найбільший льодовик материкової Європи. Крім огляду льодовика в парку Юстедальсбреен можна поблукати острівцями з бурхливою рослинністю, підкорити місцеві гірські вершини та зайнятися каякінгом [2].

Національний парк Рат (Додаток В, рис. В.4) розташовується у Південній частині Норвегії і був заснований у 2016 році. Цей парк відкриває унікальні можливості для вивчення пейзажів та спостереження за птахами, дозволяючи відвідувачам плавати на човнах. Ця ініціатива сприяє поєднанню відпочинку та наукових досліджень природних укладів [2].

Національний парк Ютунхеймен (Додаток В, рис. В.5) є об'єктом великого природно-ресурсного значення, що охоплює територію площею 1150 км². У межах цього парку знаходиться 250 вершин, висота яких коливається від 1900 метрів. Особливими визначними пам'ятками парку є найвища точка всієї Скандинавії – гора Гальхепігген (2469 м) та водоспад Веттісфоссен, висота падіння води якого становить 275 метрів [63].

4. Водні об'єкти. Норвегія багата на водні ресурси: фіорди, озера, річки, водоспади, узбережжя. Серед них, можна виділити:

Озеро Мйоса (Додаток Г, рис. Г.1) – найбільше озеро у Норвегії, розташоване відразу у трьох місцевих провінціях – Хедмарк, Оппланд та Акерсхус. Мйоса також одне з найглибоководніших озер Норвегії, його глибина – 449 м, а площа - 362 км² [43].

Озеро Хорніндальсватнет (Додаток Г, рис. Г.2) – найглибше озеро Норвегії та Європи глибиною 514 м, розташовується в західній частині Скандинавії, у фюльке Согн-ог-Фіордані, на березі міста Хорніндаль [62].

Озеро Фемунн (Додаток Г, рис. Г.3) – друге за розміром озеро Норвегії, розташоване у фюльке Іннланнет і Треннелаг, це за 13 км від кордону зі Швецією. Площа озера – 203 км², а глибина 130 м [60].

Водоспад Віннуфоссен (Додаток Г, рис. Г.4) - найвищий водоспад у Європі та шостий у світі. Вода тут падає з висоти 860 метрів, наразі до Віннуфоссена 676 сходинок і найвища його сходинка дорівнює 420 м [28].

Водоспад Лангфосс (Додаток Г, рис. Г.5) – каскадний водоспад висотою 612 м, знаходиться на заході країни в муніципалітеті Етні. Піднявшись на вершину водоспаду вдалині можна побачити чудовий льодовик Фольгефонна [57].

Значну частину території країни покривають ліси, що є природним розкішним даром. Вони створюють відмінні умови для екологічного туризму та відпочинку на природі, пропонують чудові пішохідні маршрути та можливість велосипедних прогулянок [58].

Прибережні селища та острови Норвегії мають велику кількість привабливих місць, де можна насолодитися морськими краєвидами, риболовлею та водними видами спорту. Ці природні туристичні ресурси роблять Норвегію привабливим напрямком для подорожей для тих, хто цінує красу дикої природи та активний відпочинок на свіжому повітрі. Неймовірні гірські пейзажи, дивовижні фіорди, озера та ліси країни є справжнім дарунком для всіх, хто цінує природу та прагне відкрити для себе нові неймовірні куточки планети [50].

Загалом, природно-туристичні ресурси Норвегії вражають своєю різноманітністю, красою та можливостями для активного та рекреаційного відпочинку, роблячи країну одним із найбажаніших напрямків для туристів з усього світу [50].

1.3. Особливості залучення природно-туристичних ресурсів Норвегії в туристичній діяльності

Використання природно-туристичних ресурсів у туристичній галузі Норвегії має специфічні особливості, які необхідно враховувати під час їх використання під час відпочинку та організації туру [56].

Туризм відіграє важливу роль у Норвегії, тому країна надає великого значення забезпеченню балансу між туристичною діяльністю, використанням природних ресурсів та збереженням навколишнього середовища. Норвегія має спеціальні законодавчі норми, що регулюють правила поведінки на цих природних об'єктах (таблиця 1.1.).

У Норвегії введено обмеження на використання дронів, особливо в районах природного значення, через можливість створення небезпечних ситуацій через сильні вітрові потоки. Природоохоронні території також мають право встановлювати додаткові правила для польотів безпілотників на своїх територіях, наприклад, потрібне обов'язкове отримання дозволу та проходження навчання з керування дронами [9].

Таблиця 1.1

Особливості залучення природних об'єктів в туристичній діяльності Норвегії [29]

Правила (особливості) щодо залучення природних об'єктів	Правила поведінки на території природних об'єктах
<ul style="list-style-type: none"> - впровадження екологічного виду транспорту; - огороження певних ділянок від туристів; - наявність маркувань на туристичних стежках; - наявність невеликої інфраструктури (біотуалети, смітники для сортування сміття) 	<ul style="list-style-type: none"> - туристи можуть переміщуватися лише туристичними стежками; - обов'язкове сортування сміття

Закон Норвегії про активний відпочинок на природі покладає на туристів наступні заборони та зобов'язання [8, 21]:

- не ступати на оброблені поля;
- не зрізати чи іншим чином пошкоджувати рослини;
- не ламати деревину, не дряпати та не зривати кору, не можна забивати в дерева цвяхи та натягувати навколо них дріт;
- не турбувати тварин, птахів та їх гнізда;
- не руйнувати огорожі та не псувати маркування на туристичних маршрутах;
- не смітити під час прогулянки, не залишати сміття на землі;
- не розпалювати багаття в лісі та на полях з 15 квітня по 15 вересня через високий рівень пожежної небезпеки;
- заборонено пиляти або ламати свіжі гілки дерев, при розпалюванні багаття можна використовувати сухі гілки зібрані з землі;

- заборонено розташовувати табори в місцях, де існує небезпека пошкодження молодого лісу або полів відновлення лісу;
- пакети від їжі та будь-яке сміття забирається з собою;
- туристи мають ходити тільки по маркованих стежках, що передбачає збереження природи та водночас не дає туристам загубитися.

Туристична індустрія Норвегії спрямована на раціональне використання природних ресурсів, впроваджуючи ефективні методи управління з метою збереження природного середовища. Це сприяє економічному розвитку та покращенню рівня життя місцевого населення. Природні ресурси відіграють ключову роль у рекреаційно-туристичній діяльності, що вимагає їх раціонального використання та відновлення. З огляду на це, Норвегія, маючи унікальні природні туристичні об'єкти, встановлює обмеження, правила й заходи для збереження навколишнього середовища та зменшення негативного впливу на природу в країні.

РОЗДІЛ 2

РОЗРОБКА АВТОРСЬКОГО ТУРУ НОРВЕГІЄЮ ТА ЇЇ ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА

2.1. Розробка авторського туру

Здійснивши детальний аналіз значної кількості мальовничих природно-туристичних об'єктів Норвегії та переконавшись у перспективності й економічній привабливості туризму в цій країні, нами було запропоновано розробку авторського туру по Норвегії під назвою «Знайомство з природою Норвегії».

Тур є автобусно-пішохідним, тривалістю 9 днів та розрахований на групу з 16 туристів. Основна мета маршруту полягає у відвідуванні та ознайомленні з унікальними природно-туристичними об'єктами Норвегії, її мальовничими пейзажами, природними та туристичними об'єктами, активно відпочити та насолодитися неповторною природною красою цієї неймовірної країни. Складання маршруту та його детальні розрахунки були проведені навесні 2024 року.

Програма авторського туру «Знайомство з природою Норвегії» представлена в таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Програма туру «Знайомство з природою Норвегії»

Час	Програма туру
День 1	
16:30	Вийзд потягом із залізничного вокзалу Кривий Ріг Головний до Львів Головний
День 2	
12:24 – 13.00	Прибуття до м. Львів, зустріч групи та знайомство з супроводжуючим
13:00 – 15:30	Оглядова екскурсія по місту Львів
15:30- 16:30	Обід у кафе «Open»
16:30 – 20:00	Вільний час
20:00 – 20:30	Збір групи на Автовокзал "Двірцевий" Львів

20:30 – 09:10	Переїзд зі Львова до Кракова автобусом Автовокзал "Двірцевий" – аеропорт "Краків-Баліце"
День 3	
09:10 – 11:00	Прибуття в аеропорт "Краків-Баліце", вільний час
11:00 – 13:00	Проходження реєстрації на рейс та посадка на літак
13:00 – 15:20	Переліт з Польщі до Норвегії аеропорт "Краків-Баліце" – аеропорт Берген
15:20 – 16:00	Отримання багажу
16:00 – 17:00	Перевезення групи до готелю (трансфер) м. Берген
17:00 – 17:20	Поселення у готель «HI Bergen Hostel Montana» м.Берген
17:20 – 18:00	Вільний час
18:00 – 18:30	Вечеря у ресторані готелю
18:30 – 20:00	Прогулянка по вечірньому Бергену
20:00	Вільний час
День 4	
7:00 – 8:30	Виселення з готелю, сніданок
8:30- 8:40	Переїзд у центр міста Берген до Фестплассен
8:40 – 11:10	Оглядова екскурсія центром міста Берген, підйом на гору Фльоен на оглядовий майданчик з панорамою на місто
11:10 - 13:50	Відвідування рибного ринку зі свіжими морепродуктами, дегустацією та обідом
13:50- 15:30	Виїзд з м. Берген до водоспаду Стейдальсфоссен, селище Норхеймзунд
15:30-17:10	Переїзд поромом з с. Норхеймзунд до м. Кінсарвік по Хардангер-фіорду
17:10 - 19:30	Перевезення до природно-туристичного об'єкту та відвідування чотирьох водоспадів Твейтафоссен, Ньястольфоссен, Нукьесоуфоссен, Сотефоссен
19:30-19:40	Переїзд до міста Кінсарвік та заселення у готель «Kinsarvik Hostel»
19:40 – 21:00	Вечеря у ресторані «Gløyp Spiseri»
21:00	Вільний час
День 5	
7:00 – 8:00	Виселення з готелю, сніданок у ресторані Gløyp Spiseri
8:00- 9:20	Виїзд з м. Кінсарвік до природно-туристичного об'єкта Язык Троля
9:20-19:20	Пішохідний маршрут по Троллтунгу до об'єкта Язык Троля
19:20 – 20:30	Переїзд у селище Тусседаль та заселення у апарт-готель Trolltunga
20:30-21:30	Вечеря у ресторані при готелі «Tysseidal»
21:30	Вільний час

День 6	
8:30 – 9:10	Виселення з готелю, сніданок у ресторані при готелі «Tyssedal»
9:10 – 10:30	Переїзд та відвідування двох водоспадів Лотефосс та Еспеландсфоссен у долині Оддадален
10:30 – 13:00	Переїзд у м. Ставангер
13:00 – 14:30	Оглядова екскурсія містом Ставангер
14:30– 15:00	Заселення у готель «Mosvangen Camping» та обід
15:00 – 15:30	Перевезення до природно-туристичного об'єкту Прейкестолен
15:30 -19:00	Пішохідний маршрут до об'єкта Прейкестолен
19:00 – 19:30	Повернення у готель «Mosvangen Camping» м.Ставангер
19:30 – 20:30	Вечеря (за власним бажанням)
20:30	Вільний час
День 7	
7:30 – 9:00	Виселення з готелю Mosvangen Camping м.Ставангер, сніданок
9:00 – 9:40	Переїзд з м. Ставангер до м .Форсанд
9:40 – 11.00	Переїзд поромом з м. Форсанд до м. Лісеботн, під'їзд до гори Кьєраг
11:00 – 18:00	Піший похід до геологічної пам'ятки Х'єрагболтен
18:00 – 19:10	Переїзд поромом з м. Лісеботн до м. Форсанд
19:10 – 19:50	Автопереїзд з м. Форсанд до м. м.Ставангер у готель Mosvangen Camping
19:50 – 20:30	Вечеря (за власним бажанням)
20:30	Вільний час
День 8	
9:00 – 9:30	Виселення з готелю Mosvangen Camping м.Ставангер, сніданок самостійно за власним бажанням
9:30 – 12:30	Вільний час
12:30 – 13:00	Переїзд до аеропорту Ставангер трансфером
13:00 – 15:15	Проходження реєстрації на рейс та посадка на літак
15:15 – 17:30	Переліт Аеропорт Ставангер Норвегія - аеропорт "Краків-Баліце" Польща
17:30 – 18:20	Отримання багажу
18:20 – 18:40	Переїзд потягом з аеропорту до автовокзалу Кракова
18:40 – 22:00	Вечеря, вільний час
22:00 – 22:15	Збір групи на автовокзалі Кракова
22:15 – 6:10	Переїзд з м. Кракова до Львова автобусом Автовокзал Краков - Автовокзал "Двірцевий" Львів
День 9	
6:10 – 13:58	Прибуття у м. Львів, вільний час
13:58 – 9:06	Переїзд потягом м. Львов – Кривий Ріг Головний

За допомогою сервісу Google-maps було зроблено картографічне моделювання маршруту авторського туру «Знайомство з природою Норвегії». На картосхемах позначено автомобільне та морське переміщення, пішохідні маршрути, туристичні об'єкти, що буде відвідувати група, заклади розміщення та харчування.

Перший день. Виїзд потягом із міста Кривий Ріг до міста Львів.

Другий день. Приїзд до міста Львів, екскурсія старовинним центром Львова (рис. 2.1), під час якої туристи відвідають вишуканий Вірменський кафедральний собор, Львівський міський музей-арсенал, Львівський кафедральний собор, Преображенську церкву, Домініканський собор та музей Палаццо Бандіnellі. Ввечері автопереїзд до Польщі, м. Краків.

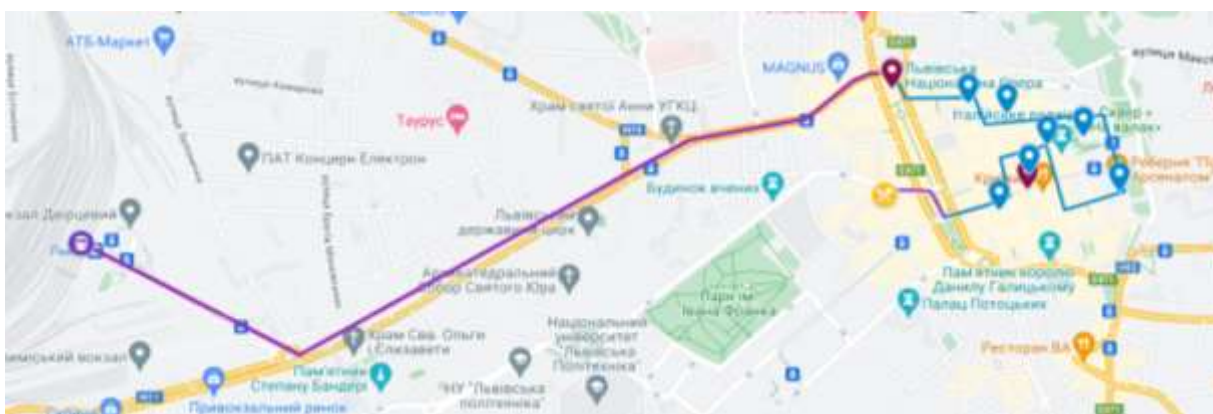

Рис. 2.1. Картосхема руху туристичної групи по м. Львів

(Джерело: розроблено автором)

Третій день. Переїзд (авіапереліт) з Польщі м. Краків до Норвегії, м. Берген, заселення в готель та вечірня прогулянка містечком Берген, відвідування оздоровчого парку, прогулянка оздоровчою туристичною стежкою, відвідування зони на вершині Ульріке, споглядання панорамного Бергена (рис. 2.2).

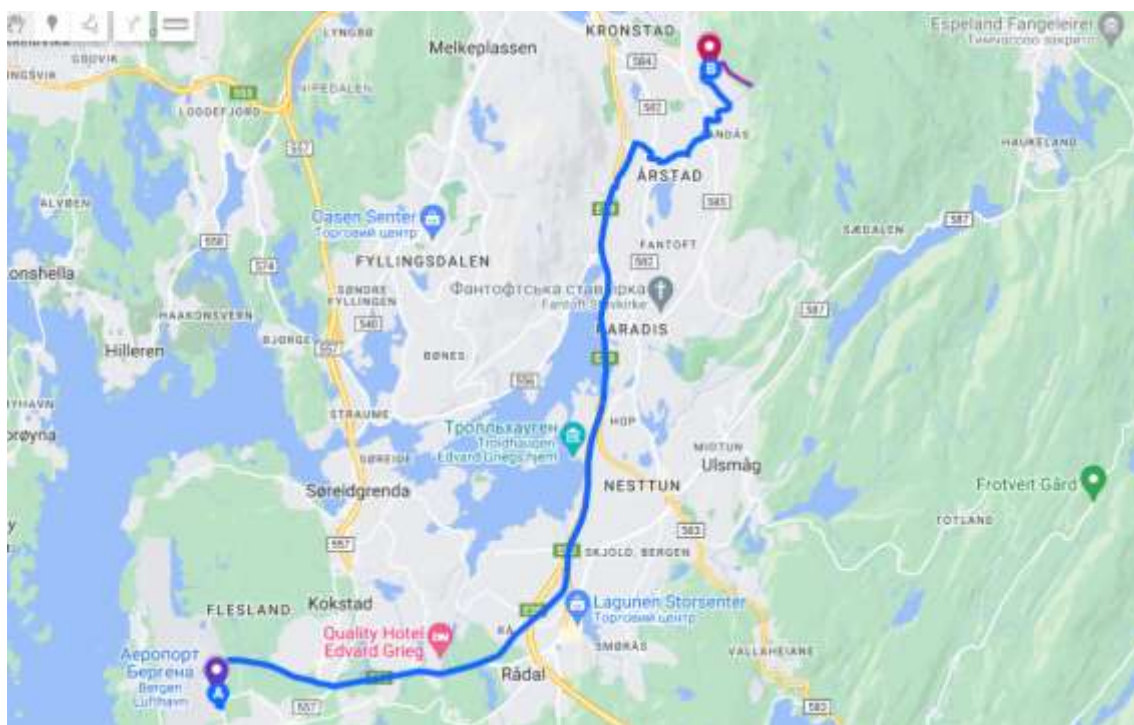

Рис. 2.2. Картохема руху туристичної групи на третій день туру
(Джерело: розроблено автором)

День четвертий. Маршрут четвертого дня пропонує екскурсію центром міста Берген, де туристи ознайомляться з центральною площею Фестпласен, на який часто проводяться фестивалі, подивляться на озеро Лилле-Лунгегордсванн, відвідають парк Жюлемаркед, а також найвідомішу площу Бергена – Брюгген (рис. 2.3.). Далі, фунікулером туристи підіймаються на вершину гори Фльоен, де прогуляються туристичними стежками та відвідають оглядовий майданчик, з якого відкривається дивовижний панорамний вид на місто. Гора Фльоен (Додаток Д, рис.Д.1), висотою 400 м, є найвідомішою з гір поблизу Бергена, на вершині якої є кафе, магазин сувенірів Fløien, снєк-бар, прокат спорядження, ресторан і два дитячих майданчики та вбиральня [24].

Надалі за маршрутом, відвідування Рибного ринку, який з 1276 року забезпечує місцевих жителів свіжовиловленими морськими скарбами. Сьогодні це один із найбільш відвідуваних відкритих ринків Норвегії, де також пропонуються свіжі фрукти, овочі, вироби ручної роботи та сувеніри.

Туристи мають можливість продегустувати свіжі морепродукти, що тільки виловили з моря та пообідати.

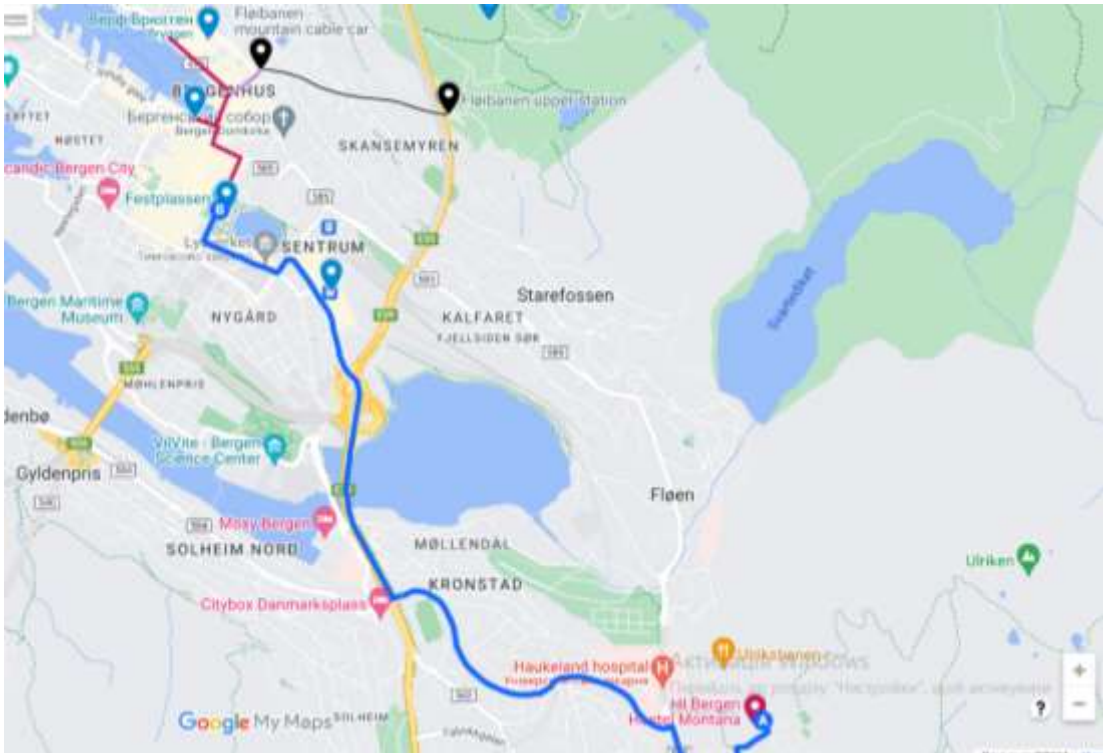

Рис. 2.3. Картохема руху туристичної групи у місті Берген
(Джерело: розроблено автором)

Однією з цікавих для відвідування природних пам'яток є водоспад Стейдальсфоссен (Steinsdalsfossen), розташований поблизу селища Норхеймзунд (Додаток Д, рис. Д.2). Цей 50-метровий водоспад відзначається своєю унікальністю, оскільки відвідувачі мають можливість пройти по стежці за водоспадом, залишаючись при цьому сухими. На оглядовій точці відкривається не лише вид на сам водоспад Стейдальсфоссен, але й на мальовничий краєвид Норхеймзунда та всієї долини Норхеймзунд [23].

Переїжджаючи до міста Кінсарвік (рис. 2.4), у туристів є можливість сфотографуватися і помилуватися красою Норвезької природи, побачити Хардангер-фіорд та його неперевершену красу, відвідати долину чотирьох водоспадів (рис. 2.5): Твейтафоссен (Додаток Д, рис. Д.3), Ньястольфоссен

(Додаток Д, рис. Д.4), Нукьесоуфоссен (Додаток Д, рис. Д.5), Сотефоссен (Додаток Д, рис. Д.6) [11].

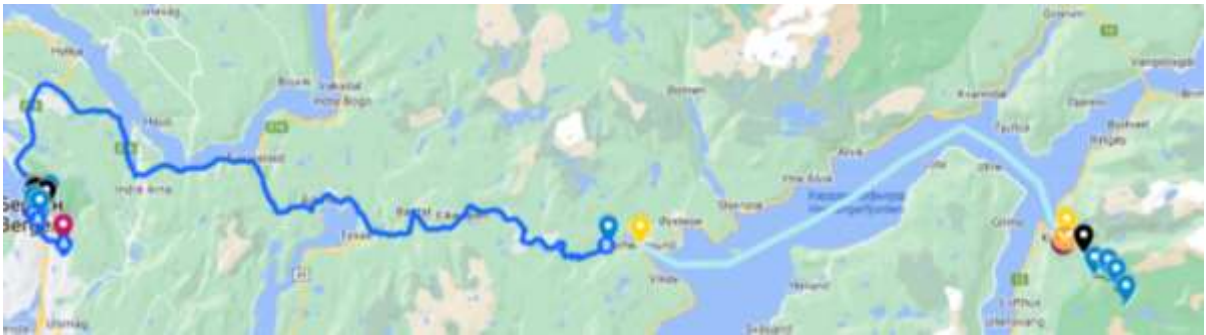

Рис. 2.4. Картохема руху туристичної групи на до міста Кінсарвік
(Джерело: розроблено автором)

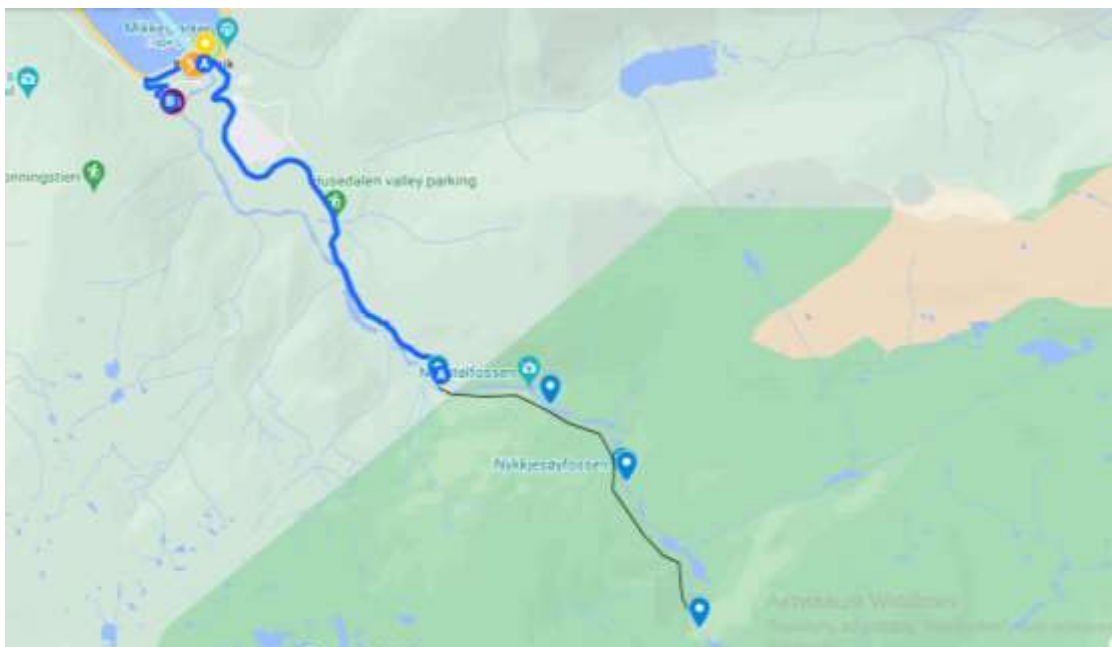

Рис. 2.5 Картохема руху туристичної групи на по місту Кінсарвік
(Джерело: розроблено автором)

П'ятий день. Передбачено довгий піший маршрут і підйом до найвідомішого туристичного об'єкта Норвегії - парку Хардангервіда та Язика Троля, що виступає під прямим кутом до схилу гори (рис. 2.6, 2.7). Скеля Язык Троля (Trolltunga) у долині Шеггедал, розташована на висоті 1100 метрів над рівнем моря і на висоті 700 метрів над озером Рінгедальсватнет, неподалік розташовані міста Одда та Тусседаль [47].

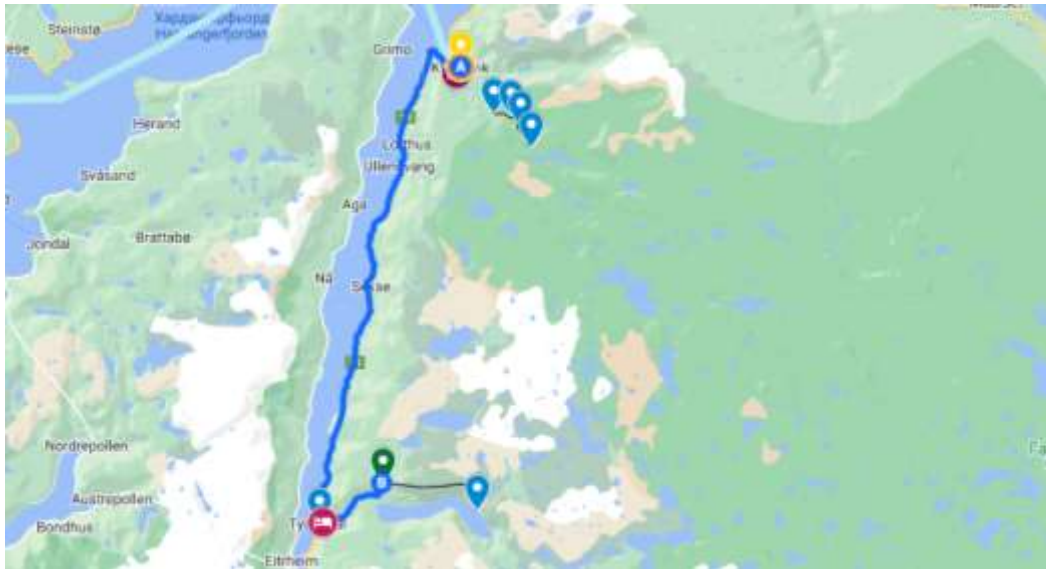

Рис. 2.6. Картоschema руху туристичної групи у п'ятий день, маршрут Язик Троля (Джерело: розроблено автором)

Рис. 2.7. Картоschema туристичного маршруту до об'єкта Язик Троля (Джерело: розроблено автором)

Шостий день. Маршрут представлено на рис. 2.8. Туристична група вирушає у долину Оддадален, де відвідає два водоспада Лотефосс (Додаток Д, рис. Д.7) та Еспеландсфоссен (Додаток Д, рис. Д.8).

Лотефосс - подвійний водоспад, який з величезним шумом зривається з Лотеватнет висотою 165 метрів [17].

Водоспад Еспеландсфоссен знаходиться на відстані 200 м від водоспаду Лотефосс і має кілька хороших оглядових майданчиків. Водоспад має висоту лише 80 м, але потік води є дуже сильним [10].

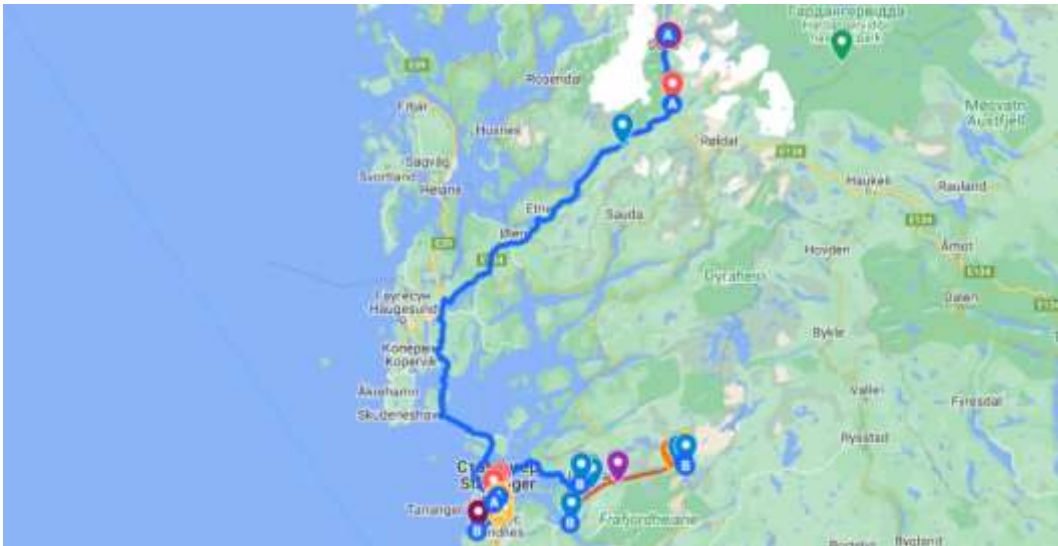

Рис. 2.8. Картохема руху туристичної групи на шостий день туру
(Джерело: розроблено автором)

Надалі, переїзд групи у місто Ставангер та оглядова екскурсія містом з відвідуванням: Морського музею, Кафедрального собору, Нафтового музею, Королівської резиденції Ледаал та історичного району Гамле тощо (рис. 2.9).

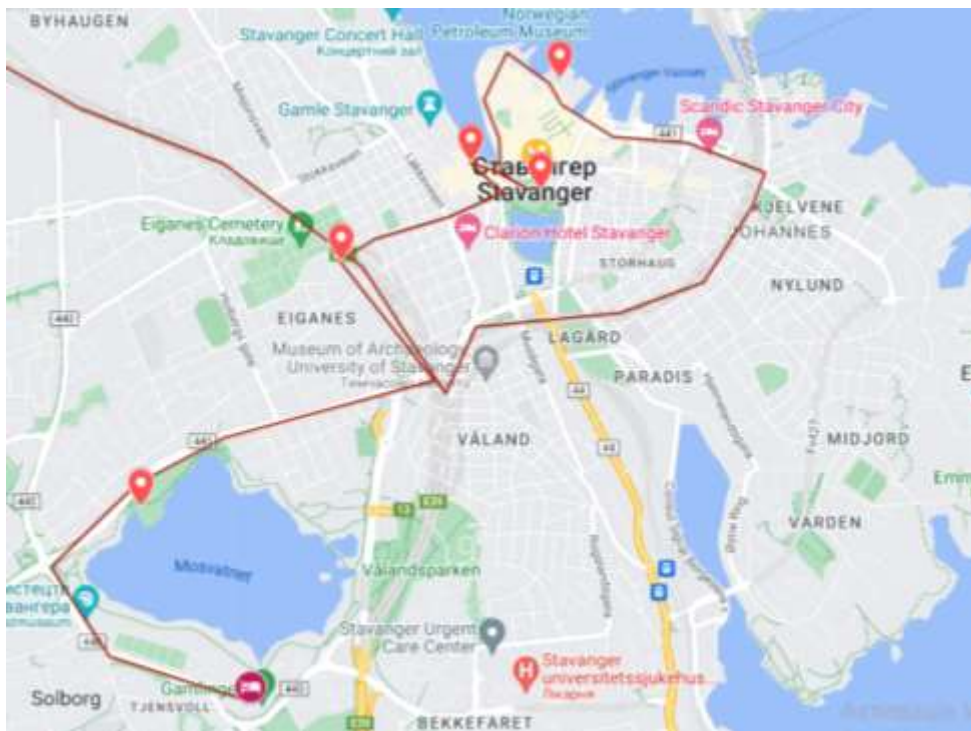

Рис. 2.9. Картохема руху туристичної групи під час екскурсії у місті Ставангер (Джерело: розроблено автором)

Морський музей є невеликим, проте змістовним закладом з цікавими експозиціями, які надають можливість ознайомитися з морською історією міста Ставангер. Кафедральний собор Ставангера є єдиним середньовічним собором у Норвегії, що зберігся в оригінальному стилі. Нафтовий музей, розташований на центральній набережній міста, стилізований під нафтовидобувну платформу. Серед експонатів музею представлені нафтовидобувне обладнання, моделі платформ, суден та багато іншого. Королівська резиденція Ледаал слугує офіційною резиденцією короля Норвегії. Гамле Ставангер - це історичний район міста, що складається з відреставрованих дерев'яних будівель, побудованих у XVIII та на початку XIX століття.

Надалі по маршруту, відвідування відомого природно-туристичного об'єкта Прейкестолен (Preikestolen) - гігантської скелі над Люсе-фьордом (Lysefjord), висотою 604 м з квадратною майже плоскою вершиною площею приблизно 25 на 25 метрів (рис. 2.10). За незвичайну форму, його називають "трибуною" або "кафедрою", "Кафедра проповідника" (Preacher's Pulpit). Зі скелі відкривається неймовірний краєвид на Люсе-фіорд і вершину Кьєраг (Kjerag) [52].

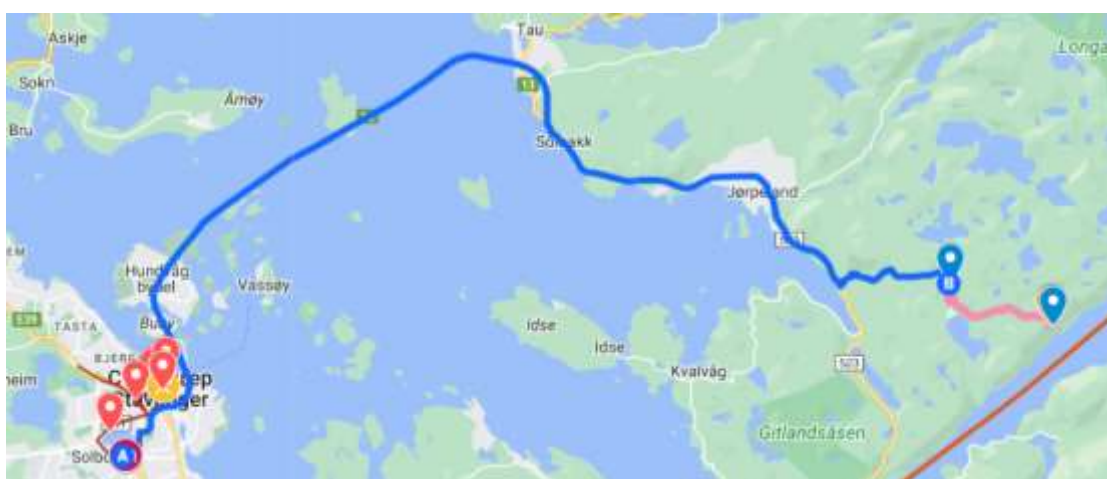

Рис. 2.10. Картосхема руху групи до туристичного об'єкта Прейкестолен
(Джерело: розроблено автором)

Сьомий день. Маршрут сьомого дня представлено на рис. 2.11. Переїзд у місто Форсанд, надалі поромом до міста Лісеботн через неймовірний фіорд Люсефіорд, розташований у районі Рюфільке на південному заході Норвегії. Фіорд має довжину 42 км та розташований у муніципалітетах Странд і Санднес, приблизно за 25 км на схід від міста Ставангер. Дві найвідоміші пам'ятки Люсефіорду - скеля Прейкестолен та гора К'єраг [25]. Надалі по маршруту заплановано відвідати відомий геологічний об'єкт Х'єрагболтен та піднятися на вершину гори К'єраг, яка має висоту 1100 метрів над рівнем моря і є найвищою вершиною Лісефіорду. Головна родзинка гори - валун Х'єрагболтен (Додаток Д, рис. Д.9), затиснутий над прірвою глибиною 984 метри. Сама скеля, це льодовиковий відклад об'ємом 5 м³, який вклинився в тріщину гори. З вершини відкривається неймовірний краєвид на Фіорд [13].

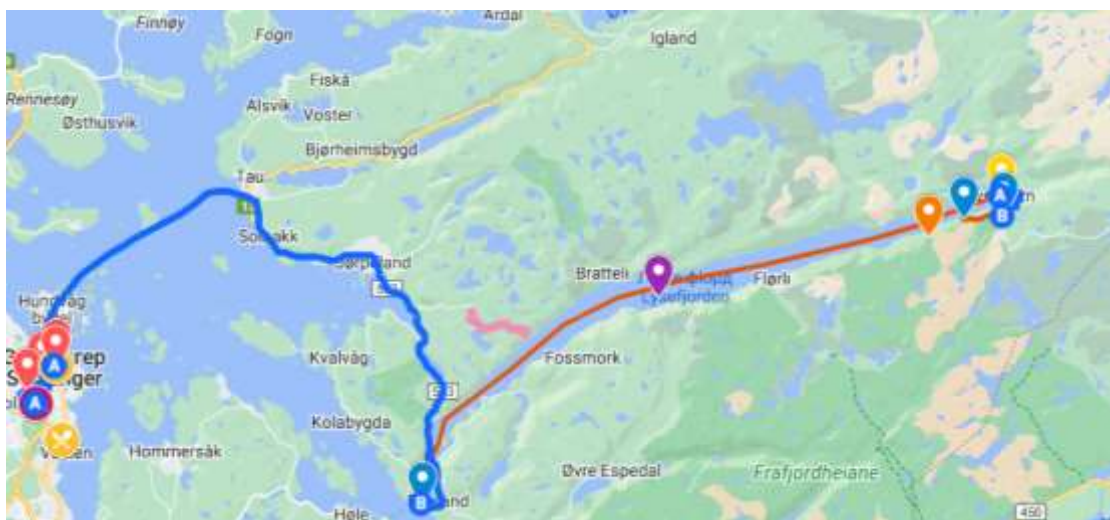

Рис. 2.11. Картохема руху туристичної групи у сьомий день
(Джерело: розроблено автором)

Восьмий день. Переїзд до аеропорту Ставангер (Норвегія), переліт до м. Краків (Республіка Польща), трансфер до автовокзалу та переїзд автобусом за маршрутом Краків – Львів.

Дев'ятий день: Переїзд залізничним транспортом з міста Львів до Кривого Рогу.

2.2. Розрахунок кошторису витрат та собівартість розробленого туру

Екскурсійне обслуговування та місця відвідування під час авторського туру «Знайомство з природою Норвегії» представлені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Екскурсійне забезпечення під час авторського туру «Знайомство з природою Норвегії»

Назва об'єкту	Вартість білету для 1 туриста, грн.	Вартість білету для групи туристів (16 чол.), грн.
Екскурсія по Львову	150	2400
Відвідування Оглядового майданчика м. Берген	Безкоштовно	
Вхідний квиток у Морський музей м. Ставангер	256	4 096
Вхідний квиток у Нафтовий музей м.Ставангер	256	4 096
Відвідування Кафедрального собору м. Ставангер	Безкоштовно	
Відвідування Королівської резиденції Ледаал м.Ставангер	Безкоштовно	
Загальна вартість	662	10 592

Транспортне забезпечення авторського туру «Знайомство з природою Норвегії».

Транспортне забезпечення по маршруту буде здійснюватися за допомогою залізничного, повітряного, автобусного та морського транспорту.

Зі Львова до Польщі переїзд буде організовано комфортним автобусом компанії GrandBus, яка має високий рейтинг та позитивні відгуки [46].

З Польщі (м. Краків) до Норвегії (м. Берген), туристична група буде добирається літаком Норвезької Авіакомпанії «Norwegian» [30].

Норвегією туристична група буде пересуватися орендованим мікроавтобусом з водієм від компанії «1Cares» [1]. Послуга перевезення має фіксовану добову вартість 5500 крон, не залежно від кілометражу проїзду, усі витрати на водія враховані у вартість послуг перевезення, що є дуже зручним. У таблиці 2.3 представлено витрати та вартість перевезень під час авторського туру Норвегією «Знайомство з природою Норвегії».

Таблиця 2.3

Транспортні витрати під час туру «Знайомство з природою Норвегії»

Маршрут	Вид транспорту	Вартість на одного туриста, грн.	Вартість на групу (16 туристів), грн.
Кривий Ріг Головний – Львів Головний	Залізничний	400	6 400
Автовокзал "Двірцевий" – аеропорт "Краків-Баліце"	Автотранспорт	950	15 200
Переліт з Польщі до Норвегії аеропорт "Краків-Баліце" – Аеропорт Берген	Авіаційний	3000	48 000
Аеропорт Берген – готель «HI Bergen Hostel Montana»	Автотранспорт	254	4 043
Підйом на фунікулері	Фунікулер	331	5 293
Норхеимсунд - Кинсарвик	Паром	735	11 762
Forsand hurtigbåtkai – Lysebotn (в дві сторони)	Паром	956	15 291
Переїзд трансфер Mosvangen Camping – Аеропорт Ставангер	Мікроавтобус	162	2 573
Переліт Норвегія-Польща Аеропорт Ставангер - аеропорт "Краків-Баліце"	Авіаційний	3000	48 000
аеропорт "Краків-Баліце" – автовокзал Краків	Залізничний	170	2 720
Переїзд Краків – Львів Автовокзал Краків- Автовокзал Двірцевий	Автотранспорт	950	15 200
Залізничний вокзал Львів – Кривий Ріг Головний	Залізничний	400	6 400
Орендований мікроавтобус на 4 дні	Автотранспорт	5 054	80 866
Загальна вартість		16 362	261 748

Організація розміщення туристів під час туру «Знайомство з природою Норвегії».

Вартість та умови розміщення туристів під час авторського туру «Знайомство з природою Норвегії» представлено в таблиці 2.4

Таблиця 2.4

Розміщення і вартість проживання туристів під час туру
«Знайомство з природою Норвегії»

Готель	Кількість діб	Кількість осіб	Вартість проживання за добу на 1 туриста, грн.	Загальна вартість проживання групи, грн.
HI Bergen Hostel Montana м. Берген	1	16	2 883	46 128
Kinsarvik Hostel м. Кинсарвик	1	16	1 585	25 360
Апарт-готель Trolltunga м. Тусседаль	1	16	2 033	32 528
Mosvangen Camping м. Ставангер	2	16	1 835 x 2 ночі = 3 670	58 720
Загальна вартість			10 171	162 736

1. Готель «Bergen Hostel Montana» розміщується за адресою Johan Blyttsvei 30, Årstad, 5096 Берген, Норвегія і пропонує туристам розміщення у двомісних номерах з двоповерховими ліжками та власною ванною кімнатою. В готелі є дві спільні кухні та ресторан (Додаток Е, рис. Е.1), [3].

2. Готель «Kinsarvik Hostel» розміщується за адресою Sandvikevegen 26, 5780 Кинсарвік, Норвегія. Розміщення туристів в апартаментах готелю здійснюється по двоє осіб. У кімнатах є шафа, двоповерхові ліжка, кухня та ванна кімната (Додаток Е, рис. Е.2), [14].

3. Апарт-готель Trolltunga знаходиться за адресою Mjøstølsvegen 5, 5770 Тусседаль, Норвегія. Розселення здійснюється в апартаментах на 2

осіб, де є телевизор із плоским екраном і повністю обладнана кухня з посудомийною машиною, духовкою та мікрохвильовою піччю. Також є ванна кімната з туалетно-косметичними засобами (Додаток Е, рис. Е.3), [26].

4. Готель Mosvangen Camping розміщується за адресою Mosvangen 15, 4021 Ставангер, Норвегія. Розміщення в затишних каютах (маленькі будинки) по 2 людини, окремі ліжка та шафа. Кухня, душові та туалети є спільними, знаходяться в окремій будівлі готелю (Додаток Е, рис. Е.4), [19].

Організація харчування туристів під час туру «Знайомство з природою Норвегії» буде здійснюватися в деяких готелях та включено у вартість проживання, крім того, організовано під час маршруту групи, так і самостійно. Заклади та вартість харчування під час туру представлені в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Вартість харчування туристів під час туру
«Знайомство з природою Норвегії»

Назва міста	Заклад харчування	Вартість за людину, грн.	Вартість за групу (16 чол.), грн.
Львів	Кафе «Open»	200	3 200
Берген	Ресторан Hostel Montana	825	13 200
Берген	Сніданок у Hostel Montana	Входить у вартість номера	-
Берген	Обід у рибному ресторані при ринку	Орієнтована вартість 1200 грн	-
Кінсарвік	Вечеря у кафе Gløyp Spiseri	Орієнтована вартість 1000 грн	-
Кінсарвік	Сніданок у кафе Gløyp Spiseri	Орієнтована вартість 1000 грн	-
Тусседал	Вечеря у ресторані при готелі Tyssedal	Орієнтована вартість 700 грн	-
Тусседал	Сніданок у ресторані при готелі Tyssedal	733	11 728
Ставангер	Сніданок у McDonald's	366	5 856
Загальна вартість		2 124	33 984

Страхування туристів. Під час туру «Знайомство з природою Норвегії» туристична страховка складає 460 грн. / день з одного туриста:

$$460 \text{ грн.} * 9 \text{ днів} = 4\,140 \text{ грн. за одного туриста}$$

Загальна вартість страхування туристів під час туру складатиме **66 240 грн.** на групу.

Витрати на супроводжуючого гіда. Враховуючи, що супровід гіда триває 7 днів, а заробітна плата гіда на добу складає 2000 грн., відповідно:

$$2000 \text{ грн.} * 7 \text{ днів} = 14\,000 \text{ грн.}$$

Витрати на заробітну плату гіда за один тур складає: 14 000 грн.

Враховуючи, що наш гід є найманим працівником і самостійним ФОПом, відповідно він сам сплачує єдиний податок та ЄСВ.

Крім заробітної плати, існують наступні витрати на супроводжуючого гіда:

- страховка складає 460 грн. / день: $460 * 7 \text{ днів} = 3\,220 \text{ грн.}$
- витрати на харчування складають: $2\,124 \text{ грн.}$
- витрати на проживання складають: $10\,171 \text{ грн.}$
- витрати на транспорт складають: $10\,092 \text{ грн.}$

Отже, загальні витрати на гіда: 39 607 грн.

Податки для 2 групи ФОП. Розрахунок сплати єдиного податку здійснювався на 01.04.2024 р. і складає 20 % від мінімальної заробітної плати, яка на 01.04.2024 року становить 8000 грн.:

$$8000 * 20 \% = 1600 \text{ грн.}$$

ЄСВ для 2 групи ФОП, складатимуть:

$$8000 * 22\% = 1760 \text{ грн.}$$

Даний ФОП, планує організувати подібні тури, з урахуванням погодних умов Норвегії, з червня по серпень, а в місяць планується реалізувати 1 такий тур, отже податки ФОП складатимуть - **3360 грн.**

Показники та розрахунки формування бюджету туру, занесені в таблицю 2.6:

Таблиця 2.6

Формування бюджету туру «Знайомство з природою Норвегії»

Статті витрат	Вартість, грн.
Експурсійні витрати	10 592
Транспортне забезпечення	261 748
Вартість проживання	162 736
Витрати на харчування	33 984
Страхування туристів	66 240
Загальні витрати на гіда	39 607
Загальна вартість прямих витрат на групу із 16 осіб	574 907
Непередбачені витрати (непрямі) 5%	28 745
Собівартість:	603 652
Нормальний прибуток 10% від собівартості	60 365
Дохід (собівартість + нормальний прибуток)	664 017
Єдиний податок для 2 групи ФОП	1600
ЄСВ для 2 групи ФОП	1760
Податки для 2 групи ФОП	3 360
Загальна вартість туру (Дохід + податки)	667 377
Вартість туру на 1 людину	41 711

Отже, при складанні кошторису собівартості туру до Норвегії, враховуючи витрати на перевезення, проживання, харчування, екскурсійне обслуговування, страхування, витрати на супроводжуючого гіда, непрямі витрати, а також податки та прибуток. За всіма підрахунками, вартість туру «Знайомство з природою Норвегії» для одного туриста складатимуть **41 711** грн.

2.3 Розрахунок економічної ефективності розробленого туру

Процес визначення економічної ефективності туристичного продукту включає три основні етапи:

- 1) розрахунок собівартості тур продукту;
- 2) розрахунок ціни тур продукту і доходу від його реалізації;
- 3) оцінку економічної ефективності тур продукту.

Маржинальний дохід (МД) на одного туриста та прибутковість розраховуємо за формулами (2.1) та (2.2):

$$\text{МД} = \text{Ц}_{\text{тур}} - \text{ЗВ} \quad (2.1)$$

де МД - маржинальний дохід; $\text{Ц}_{\text{тур}}$ - загальна ціна туру на одного туриста; ЗВ - змінні витрати на одного туриста.

$$\text{Пр} = \text{МД} - \text{ПВ} \quad (2.2)$$

де Пр – прибутковість; МД - маржинальний дохід; ПВ – постійні витрати.

Розрахунок прибутковості туру «Знайомство з природою Норвегії» для туристів в кількості 16 осіб представлено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Розрахунок прибутковості туру «Знайомство з природою Норвегії»

Кількість туристів	Вартість туру	Постійні витрати	Змінні витрати	Загальні витрати	Маржинальний дохід	Прибуток
0	-	3 360	-	3 360	-	- 3 360
1	41 711	3 360	35 931	39 291	5 780	2420
2	83 422	3 360	71 863	75 223	11 559	8 199
3	125 133	3 360	107 795	111 155	17 338	13 978
4	166 844	3 360	143 726	147 086	23 118	19 758
5	208 555	3 360	179 658	183 018	28 897	25 537
6	250 266	3 360	215 590	218 950	34 676	31 316
7	291 977	3 360	251 521	254 881	40 456	37 096
8	333 688	3 360	287 452	290 813	46 235	42 875
9	375 399	3 360	323 384	326 744	52 015	48 655
10	417 110	3 360	359 316	362 676	57 794	54 434
11	458 821	3 360	395 248	398 608	63 573	60 213
12	500 532	3 360	431 179	434 539	69 353	65 993
13	542 243	3 360	467 111	470 471	75 132	71 772
14	583 954	3 360	503 042	506 402	80 912	77 552
15	625 665	3 360	538 974	542 334	86 691	83 331
16	667 376	3 360	574 907	578 267	92 469	89 109

Отже, як видно з таблиці 2.7 маржинальний дохід є позитивним вже при наявності одного туриста але заробіток буде малим.

Здійснимо маржинальний аналіз, результати якого представимо в таблиці 2.8, розрахувавши коефіцієнт маржинального доходу за формулою (2.3):

$$K_{\text{МД}} = \text{МД} / V_{\text{туру}} \quad (2.3)$$

де $K_{\text{МД}}$ - коефіцієнт маржинального доходу; МД - маржинальний дохід;
 $V_{\text{туру}}$ – вартість туру.

Таблиця 2.8

Маржинальний аналіз туру «Знайомство з природою Норвегії»

Показники	На одного туриста
Вартість туру, грн.	41 711
Змінні витрати, грн.	35 931
Маржинальний дохід, грн.	5 780
Коефіцієнт маржинального доходу	0,13
Маржинальна рентабельність, %	13%

Отже, за результатами проведених економічних розрахунків було встановлено, що кінцева ціна туру «Знайомство з природою Норвегії» становить **41 711 грн.** для одного туриста.

Прибутковість для підприємця (організатора туру) починається при наявності навіть 1 туриста, рентабельність екскурсії – **13%** і вважається **середнім показником** рентабельності.

ВИСНОВОК

1) Туристична індустрія є ресурсне-орієнтованою галуззю, яка значно залежить від рекреаційних ресурсів. Використання цих ресурсів регламентується певними правилами, що дозволяє мінімізувати негативний вплив на них і забезпечити тривале використання. Туристичні ресурси поділяються на природно-туристичні, історико-культурні та соціально-економічні, кожна з яких відіграє важливу роль у розвитку туризму та економіки регіону.

Природно-туристичні ресурси Норвегії мають ключове значення для розвитку туризму в країні та класифікуються за територіальною приналежністю, природним походженням, кліматичними умовами, видами туризму та об'єктами. Ефективне управління природними ресурсами в Норвегії є необхідним для забезпечення їх сталого використання та збереження, відновлення та захисту навколишнього середовища.

2) Здійснена характеристика та проаналізовано природно-туристичні ресурси Норвегії, які приваблюють туристів з усього світу. Найпопулярнішими серед них визначено: фіорди (Согне-фіорд, Люсе-фіорд, Гейрангер-фіорд і Нерей-фіорд); гори та скелі (Галлхьопігген, Рейнебрінген, Камінь-горошина, Язык Троля, Кафедра Проповідника); природні парки та ліси (Хардангервідда, Блоф'єлла-Шекерф'єлла, Юстедальсбреен, Рат, Ютунхеймен); водні об'єкти (озера Мйоса, Хорніндальсватнет, Фемунн, водоспади Віннуфоссен та Лангфосс). Природно-туристичні ресурси Норвегії вражають своєю різноманітністю і красою, пропонуючи широкі можливості для активного відпочинку та рекреації, що робить цю країну одним із найпривабливіших туристичних напрямків.

3) Визначено особливості залучення природно-туристичних ресурсів Норвегії в туристичній діяльності. Серед них, головними є: раціональне використання природних ресурсів, впровадження ефективних

методів управління, встановлення правил та заходів обмеження щодо зменшення негативного впливу на природу та збереження навколишнього середовища країни.

4) Нами був розроблений авторський 9-денний тур «Знайомство з природою Норвегії». Об'єктами відвідування в даному турі обрано наступні природно-туристичні об'єкти: вершину Ульріке, гори Фльоен та Кьераг, водоспади Стейдальсфоссен, Твейтафоссен, Ньястольфоссен, Нукьесоуфоссен, Сотефоссен, Лотефосс та Еспеландсфоссен, фіорд Хардангер, геологічну пам'ятку Х'єрагболтен, природно-туристичні об'єкти Язик Троля та Прейкестолен тощо.

5) Тур включає переміщення залізничним, повітряним, автобусним та морським транспортом, проживання у готелях, харчування, страхування, відвідування природно-туристичних об'єктів та послуги супроводжуючого гідя туристичної групи. Ціна туру на 1 туриста складає 41 711 грн., прибуток з такого туру на 16 осіб становить 89 109 грн., маржинальна рентабельність даного туру для підприємства є середньою і складає 13%.

Отже, вказані показники визначають авторський тур «Знайомство з природою Норвегії» прибутковим, рентабельним та доцільним для впровадження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 1 Cares. Rent a car, van, coach or limo with driver. URL: <https://www.1cares.com/> (дата звернення 15.05.2024).
2. 7 найкращих національних парків Норвегії. URL: <https://tcc.ua/countries/norway/our-impression/7-luchshikh-natsionalnykh-parkov-norvegii> (дата звернення 15.04.2024)
3. Bergen Hostel Montana. URL: <https://montana.no> (дата звернення 10.05.2024)
4. Bergen. URL: <https://www.visitbergen.com/ting-a-gjore/floibanen-p822813> (дата звернення 18.04.2024)
5. Blåfjella - Skjækerfjella Låarte-Skæhkere National Park. URL: <https://www.visitnorway.com/listings/bl%C3%A5fjella-skj%C3%A6kerfjella-l%C3%A5arte-sk%C3%A6hkere-national-park/200649/> (дата звернення 15.05.2024)
6. Boreal Travel starter opp dagsturer til Kjerag. URL: <https://www.boreal.no/om-boreal/organisasjon/aktuelt/boreal-travel-starter-opp-dagsturer-til-kjerag> (дата звернення 10.04.2024)
7. Det skjer noe i Mjøsa. URL: <https://www.niva.no/nyheter/det-skjer-noe-i-mjosa> (дата звернення 28.04.2024)
8. Dette har du ikke lov til å gjøre i naturen. URL: <https://www.klikk.no/helse/trening/guide/dette-har-du-ikke-lov-til-a-gjore-i-naturen-2492328> (дата звернення 01.03.2024)
9. Droner og modellfly. URL: <https://luftfartstilsynet.no/droner/> (дата звернення 03.05.2024)
10. Espelandsfossen. URL: <https://www.europeanwaterfalls.com/waterfalls/espelandsfossen/> (дата звернення 15.05.2024)

11. Favorittreiser. Husedalens fosser - en fantastisk turopplevelse. URL: <https://www.favorittreiser.no/husedalens-fosser-fottur/> (дата звернення 15.05.2024)
12. Hardangerfjord. URL: <https://www.fjordnorway.com/no/destinasjoner/hardangerfjord> (дата звернення 01.05.2024)
13. Interesting facts about the world famous Kjerag Boulder. URL: <https://gofjords.com/inspiration/norway/interesting-facts-about-the-world-famous-kjerag-boulder/> (дата звернення 10.05.2024)
14. Kinsarvik Hostel. URL: <http://kinsarvik-hostel.hotelsofnorway.com/uk/> (дата звернення 20.05.2024)
15. La Vierge De Neige. Femundsmarka nasjonalpark i Norge. URL: <https://laviergedeneige.livejournal.com/150304.html> (дата звернення 05.05.2024)
16. Langfoss Waterfall. URL: https://www.tripadvisor.ru/Attraction_Review-g3459019-d3473846-Reviews-Langfoss_Waterfall-Fjaera_Etne_Municipality_Hordaland_Western_Norway.html (дата звернення 05.03.2024)
17. Latefossen. URL: <https://www.europeanwaterfalls.com/waterfalls/latefossen/> (дата звернення 15.05.2024)
18. Lofoten + Senja. URL: <https://www.episode-tour.com/lofoten> (дата звернення 21.03.2024)
19. Mosvangen Camping Stavanger. URL: <https://www.visitnorway.no/listings/mosvangen-camping-stavanger/235443/> (дата звернення 07.05.2024)
20. Nykkjesøyfossen. URL: <https://www.alltrails.com/nbno/sti/norway/hordaland/nykkjesoyfossen> (дата звернення 18.04.2024)

21. Rettigheter og plikter i naturen. URL: <https://speiding.no/speiderprogram/speiderbasen/rettigheter-og-plikter-i-naturen> (дата звернення 09.05.2024)
22. Rollands fjellturer. Fossesafari i Husedalen. URL: <https://rollands.net/index.php/turdagbok/fjellturer/2018/265-fossesafari-i-husedalen> (дата звернення 15.04.2024)
23. Steinsdalsfossen Waterfall. URL: https://www.visitnorway.com/places-to-go/fjord_norway/thehardangerfjord-region/listings-hardangerfjord/steinsdalsfossen-waterfall/1260/ (дата звернення 27.04.2024)
24. Studybergen. Fløyen. URL: <https://www.studybergen.com/guide-to-bergen/outdoor-activities/floyen/> (дата звернення 13.03.2024)
25. The Lysefjord. URL: <https://www.fjordtours.com/en/norway/places-to-visit/fjords/lysefjord> (дата звернення 19.05.2024)
26. Trolltunga Aparthotel. URL: <https://trolltunga.as> (дата звернення 11.04.2024)
27. Tveitafossen. URL: <https://www.europeanwaterfalls.com/waterfalls/tveitafossen/?lang=it> (дата звернення 03.05.2024)
28. Vinnufossen. URL: <https://www.visitnorway.no/reisemal/vestlandet/nordvest/listings-northwest/vinnufossen/26835/> (дата звернення 16.04.2024)
29. Visit Norway. URL: <https://www.visitnorway.no/planlegg-reisen/reisetips/allemannsretten/> (дата звернення 13.05.2024)
30. Авіакомпанія «Norwegian». URL: <https://www.norwegian.no> (дата звернення 19.05.2024)
31. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристичні ресурси України: Методологія та методи аналізу, термінологія, районування. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2001. 395 с.

32. Блоф'єлла-Шекерф'єлла (національний парк). Вікіпедія. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%BB%D0%BE%D1%84%27%D1%94%D0%BB%D0%BB%D0%B0-%D0%A8%D0%B5%D0%BA%D0%B5%D1%80%D1%84%27%D1%94%D0%BB%D0%BB%D0%B0_\(%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%BA\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%BB%D0%BE%D1%84%27%D1%94%D0%BB%D0%BB%D0%B0-%D0%A8%D0%B5%D0%BA%D0%B5%D1%80%D1%84%27%D1%94%D0%BB%D0%BB%D0%B0_(%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%BA)) (дата звернення 29.03.2024)
33. Від Норвегії до Ісландії: 8 гідних альтернатив пляжного відпочинку. URL: https://tripmydream.ua/media/aviaperelety/8-dostojnuh-alternativ-pljazhnomy-otduhy#google_vignette (дата звернення 24.02.2024)
34. Галлхьопігген (Galdhopiggen) - найвища точка Норвегії. URL: <https://kularpohod.com/articles/norway/galdhopiggen/> (дата звернення 02.03.2024)
35. Галлхьопігген. URL <https://norway-travel.com.ua/galdhopiggen-2469/> (дата звернення 11.04.2024)
36. Гардангервідда. Національний парк. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B0%D1%80%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D2%91%D0%B5%D1%80%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B4%D0%B0> (дата звернення 11.04.2024)
37. Гейрангер-фіорд Норвегія (Geiranger) – пам'ятки та екскурсії. URL: <https://norway-travel.com.ua/geirangerfjord/> (дата звернення 04.03.2024)
38. Дорогунцов С.І., Коценко К.Ф., Хвесик М.А. та ін. Екологія : підручник. Київ : КНЕУ, 2005. 371 с. URL: <https://buklib.net/books/23847/>
39. Кіфяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: навч. посіб. Чернівці: Книги-XXI, 2003. 300 с.
40. Льодовики Норвегії: холодні красені, що зникають. URL: https://nordictravel.ua/vdohnovlenie/norvegija/visit_norway_glaciers (дата звернення 08.04.2024)

41. Люсе-фіорд. URL: https://no.igotoworld.com/ua/poi_object/330_lyuse-fiord.htm (дата звернення 22.04.2024)
42. Одне з найкрасивіших озер світу, озеро Хорніндальсватнет. Норвегія. URL: <https://vsviti.com.ua/places/21763> (дата звернення 15.03.2024)
43. Озеро Мьоса. URL: <https://navicup.com/object/norway-grand-tour/lake-mjosa-236680/ua> (дата звернення 10.03.2024)
44. Паньків Н. Туристичне ресурсознавство : навч. посіб. Львів : Український бестселер, 2011. 238 с. URL: <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/Pankiv-N.-Turystychne-resursoznavstvo-2011-book.pdf> (дата звернення 15.05.2024)
45. Подаруй мені зірки Півночі + Фьорди. URL: <https://etnotur.ua/uk/tours-europe/podaruj-meni-zirki-pivnochi-fordi-viyizd-z-kiyeva/> (дата звернення 11.03.2024)
46. Послуги та сервіси GrandBus. URL: <https://www.grandbus.com.ua/uk/services> (дата звернення 05.04.2024)
47. Похід Язык Троля Норвегія – Trolltunga. URL: <https://norway-travel.com.ua/uk/trolltunga/> (дата звернення 11.03.2024)
48. Походи по Норвегії: топ-7 місць, де можна навіки залишити своє серце. URL: https://nordictravel.ua/vdohnovlenie/norvegija/hiking_norway_top7 (дата звернення 19.03.2024)
49. Прекестулен. URL: <https://orange-traveler.com/travel-blog/dostoprimechatelnosti/prekestulen/> (дата звернення 19.03.2024)
50. Пригара О., Вакаров В. Природні ресурси Норвегії як об'єкт туризму та рекреації. *Матеріали XIV Міжнародної наукової конференції «Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід»* Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. С. 288-293. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/prygara.htm (дата звернення 17.04.2024)

51. Ракоїд О.О. Конспект лекцій з дисципліни «Збалансоване природокористування (Концепція сталого розвитку)» для студентів ОС Бакалавр за спеціальністю 101 Екологія. Київ: НУБіП, 2020. 137 с. URL: <https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u243/4.pdf> (дата звернення 15.05.2024)

52. Скаля Прекестулен (Люсефіорд). URL: <https://equatorial.by/content/skala-prekestulen-lyuseford> (дата звернення 18.05.2024)

53. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу: навч. посіб. Ніжин: Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/smali2.htm (дата звернення 13.04.2024)

54. Согнефіорд. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D1%84%D1%96%D0%BE%D1%80%D0%B4> (дата звернення 07.04.2024)

55. Станкевич С.В., Головань Л.В. Термінологічний словник-довідник з техноекології та урбоекології. Харків: ХНАУ, 2022. 135 с.

56. Тонкошкур М.В. Конспект лекцій «Технологія міжнародної туристської діяльності». Харків: ХНАМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 146 с.

57. Топ-7 найвищих водоспадів Норвегії. URL: <https://kuliarpohod.com/ua/articles/norway/waterfallnorway/> (дата звернення 19.03.2024)

58. Туризм у Норвегії. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC_%D1%83_%D0%9D%D0%BE%D1%80%D0%B2%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97 (дата звернення 04.03.2024)

59. Федорченко В.К., Мініч І.М. Туристський словник-довідник: навч. посібн. Київ : Дніпро, 2000. 155 с.

60. Фемунн. Озеро. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B5%D0%BC%D1%83%D0%BD%D0%BD> (дата звернення 18.04.2024)

61. Фіорди - головна природна пам'ятка Норвегії. URL: <https://karpaty-ua.org.ua/fiordy-norvegiya.html> (дата звернення 06.05.2024)

62. Хорніндальсватнет. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%81%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%BD%D0%B5%D1%82> (дата звернення 16.04.2024)

63. Ютунхеймен - найкрасивіший національний парк Норвегії. URL: <https://kuluarpohod.com/ua/articles/norway/jotunheimen/> (дата звернення 15.04.2024)

64. Язык Троля – перлина Норвегії. URL: <https://ua.vsevgory.com/stati/yazyk-trollya-zhemchuzhina-norvegii/> (дата звернення 12.04.2024)

65. Язык Троля. URL: https://nordictravel.ua/vdohnovlenie/norvegija/sightseeing_places/trolltunga (дата звернення 12.04.2024)

ДОДАТКИ**Додаток А**

Рис. А.1. Согнефіорд [45]

Рис. А. 2 . Люсе-фіорд [41]

Рис. А. 3. Гейрангер-фіорд [37]

Додаток Б

Рис. Б.1. Галлхьопігген [34]

Рис. Б. 2. гора Рейнебрінген [18]

Рис. Б.3. Язык Троля [65]

Рис. Б. 4. Прекестолен [49]

Рис. В.1. Національний парк Гардангервідда [36]

Рис. В.2. Національний парк Блоф'єлла-Шекерф'єлла [5]

Рис. В.3. Національний парк Юстедальсбреен [40]

Рис. В.4. Національний парк Рат [2]

Рис. В.5. Національний парк Ютунхеймен [63]

Додаток Г

Рис Г.1. Озеро Мйоса [7]

Рис Г.2. Озеро Хорніндальсватнет [42]

Рис Г.3. Озеро Фемунн [15]

Рис Г.4. Водоспад Віннуфоссен [28]

Рис Г.5. Водоспад Лангфосс [16]

Рис.Д.1. Вершина Флоен [4]

Рис.Д.2. Водоспад Стайнсдалсфоссен [23]

Рис.Д.3. Водоспад Твейтафоссен [27]

Рис.Д.4. Водоспад Ньястольфоссен [11]

Рис.Д.5. Водоспад Нукьесоуфоссен [20]

Рис.Д.6. Водоспад Сотефоссен [22]

Рис.Д.7. Водоспад Лотефоос [17]

Рис.Д.8. Водоспад Еспеландсфоссен [10]

Рис.Д.9. Валун Х'ерагболтен [6]

Рис Е.1. Готель «Bergen Montana» [3]

Рис. Е. 2. Готель «Kinsarvik Hostel» [14]

Рис.Е.3 Апартамент-гостель Trolltunga [26]

Рис.Е.4. Mosvangen Camping м. Ставангер [19]